

اخلاق همسر داری

تهیه کننده:

محمدرامندی

مدیریت شعب استان خراسان رضوی

انسان موجودی است که از دوجنبه مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ (۱) جنبه مادی و حیوانی (۲) جنبه روحی و معنوی. بنابراین اعمال و رفتار انسان نیز در دو حوزه قرار می‌گیرد که رفتارهای حیوانی و رفتارهای انسانی دو نامی هستند که می‌توان بر این حوزه‌ها نهاد. در واقع این رفتارها پاسخ به نیازهای او در این حوزه‌هاست. انسان با ازدواج کردن، هم به یک سری نیازهای حیوانی و مادی خود پاسخ می‌دهد و هم به یک سری نیازهای روانی و معنوی که انسان از این جهت در بین موجودات منحصر به فرد است. البته در بعضی افراد برآورده کردن نیازهای مادی مهمتر از برآورده کردن نیاز معنوی است، و در بعضی برعکس، اما آن چه مسلم است، این است که دوام این پیوند و کامیابی در آن بستگی به رفتارهای طرفین دارد. این رفتارها هم رفتارهای جنسی طرفین را در بر می‌گیرد که به آن بهداشت زناشویی می‌گوییم و هم رفتارهای انسانی که زیر مجموعه‌ای از اخلاق انسانی است. به نظر شما با تحکیم روابط جنسی می‌توان به دوام پیوند امیدوارتر بود یا با تحکیم رفتارهای زوجین؟ اگر چه روابط جنسی در جای خود مهم و قابل توجه است، اما مطمئناً نمی‌تواند جز پایه‌هایی زندگی باشد، در واقع در همسر داری آنچه اصل است؛ نوع روابط انسانی است و آنچه فرع است، نوع و میزان و کیفیت روابط جنسی

است. دلیل این امر روشن است ، زیرا اولاً آنچه محیط را صمیمی می کند ، برخورد طرفین نسبت به همدیگر می باشد ، اگر این برخورد بر اساس معیار های الهی باشد ، محیطی گرم شکل می گیرد و نگاه ها به نگاه های انسانی و الهی تغییر خواهند کرد و اینجاست که خدا به وعده خود عمل می کند و بین زن و شوهر مؤدت و رحمت برقرار می کند ؛ در این نوع فضا حساسیت های طرفین نسبت به هم تا حد صفر کم می شود و فضای اعتماد و آرامش شکل می گیرد. هنگامی فضای آرامش در محیط خانواده شکل بگیرد ، نه تنها فقط در کنار هم بودن به زوجین آرامش می دهد ، بلکه کوچکترین دیدار و نظر افکندن نیز مایه آرامش است. مسلماً روابط جنسی و عاطفی نیز لذت بخش تر خواهد بود. این را با زمانی مقایسه کنید که این نوع روابط به اجبار صورت گیرد و از ترس از هم پاشیدن خانواده صورت می گیرد. مصداق اول برای زندگی سرشار از عواطف ، زندگی امام علی (ع) و همسر ایشان است که دائماً برای خانواده و همدیگر جانفشانی می کردند و حتی از دیدار یکدیگر احساس آرامش می کردند. (برای مطالعه بیشتر به قسمت مقاله -- ائمه و اولیا خدا مراجعه کنید) و مصداق گروه دوم ، زندگی عده کثیری از مردم دنیاست.

اما چه چیز باعث شد تا محیط خانه علی (ع) با آن همه سادگی و فقر به آن محیط با نشاط تبدیل شود ؟ آیا جز این بود که خداوند به معنای واقعی کلمه مودت و رحمت را میان آن دو بزرگوار برقرار ساخته بود؟ دقیقاً همان چیزی که در قرآن به آن وعده داده است.

اما این سوال مطرح می شود که چرا بین زنان و شوهران امروزی این مودت و رحمت برقرار نیست ؟

جواب این سوال روشن است ، اگر به سیره و رفتار های آن فاطمه (س) و علی (ع) مطالعه کنیم ، و رفتارهای آن دو را مورد بررسی قرار دهیم جواب بسیار روشن خواهد شد. همان طور که گفته شد باید دیدگاه نسبت به همسر یک دیدگاه بر اساس معیار های انسانی باشد و نه بر آورده کننده نیاز های جنسی ! باید اخلاق حاکم بر خانواده یک اخلاق انسانی باشد ، باید هدف ها و نیت ها رضای خدای متعال باشد. اگر مرد و زن به این هدف با هم زندگی مشترکی را به دور از گناه و آلودگی شروع کنند ، مطمئناً به وعده خدا خواهند رسید. اما در عصر ما شروع زندگی به مبادله اقتصادی بیشتر شباهت دارد تا ازدواج ! اهداف طرفین کمتر مسائلی مانند رضای خداست . و این اهداف

بیشتر رفع نیاز است! (دقت کنید رفع نیاز اصل نیست بلکه فرع است)، اگر خانواده بر اساس رفع نیازهای جنسی شکل بگیرد، پس از مدتی خستگی طرفین نسبت به هم را در پی خواهد داشت، و این باعث تضعیف بنیاد خانواده خواهد شد. و خود همین خستگی ها عدم اعتماد را به همراه خواهد داشت، و حساسیت های شدیدی را در میان زن و مرد به وجود خواهد آورد.

اما چه طور اخلاق انسانی را برقرار کنیم؟

اسلام نسبت به دوست سفارش های زیادی را کرده است، اگر بپذیریم یکی از بهترین دوستان همسران ما هستند، که سالیان سال در کنار ما هستند، موظف خواهیم بود علاوه بر حقوق همسری، حقوق دوست را هم در برابر او رعایت کنیم، که در اینجا پاره ایی از این حقوق را برای شما نوشته ایم:

۱. وقتی به هم رسیدید، به هم سلام کنید؛ لبخند بزنید و با هم دست بدهید، و روی همدیگر را ببوسید.

۲. به او بگویید دلت برایش تنگ شده و همواره از در کنار او بودن احساس آرامش می کنید. (البته از درون با اشتیاق و نه از روی اجبار)

۳. با او با تواضع و به نرمی برخورد کنید، و جمله هایی که دوست دارید به شما بگویند (محبت آمیز) به او بگویید. و برای او آرزوی خوشبختی و سلامتی و ... کنید.

۴. از زبان بدن استفاده کنید، یعنی با حالات صورت و چهره احساس قلبی خود را به او بگویید.

۵. بهترین سخن ها را بگویید، از گفتن مسائلی که طرف مقابل نسبت به آن حساس است؛ خودداری کنید. تند خو و خشن نباشید.

۶. به او احترام بگذارید و با کلمات زیبا صدایش کنید.

۷. نقاط مشترک را پررنگ کنید و از دست گذاشتن بین اختلافات شدیداً خودداری کنید؛ و سعی کنید اختلافات را با گذشت از بین ببرید و کمرنگ کنید.

۸. ابتدا خود را جای او بگذارید و سپس با او حرف بزنید .

۹. همواره به حرف های او گوش دهید ، و نسبت به صحبت های او بی میلی نکنید و نظرات او را بشنوید.

۱۰. او را شاد کنید.

۱۱. اگر درباره کاری عذری داشت ، آن را بپذیرید.

۱۲. در حقش همواره دعا کنید ، و این را به او اعلام کنید. (دعا از با تمام وجود در حق همسر اثرات عجیبی دارد که جز ناشناخته های جهان هستی است.)

۱۳. باعث انس و الفت و آرامش او باشید ، طوری که او از در کنار شما بودن احساس لذت و شادی و آرامش کند.

۱۴. گاه گاهی و به مناسبت های مختلف و حتی به خاطر دلنگی و یا هر بهانه ایی به او هدیه ایی بدهید ! حتی یک شاخه گل

۱۵. هر چه که به حال او مفید است را به او بگویید. و همراه او باشید.

۱۶. اگر در حقش نیکی کردید ؛ آن را کوچک شمار و آن را اعلام نکن.

۱۷. از گفتن اشتباهات نهراسید و از عذرخواهی کردن ، احساس شکست غرور نکنید. (غرور مخصوص ذات خداست نه بندگان او)

۱۸. در شناخت روحيات او تلاش کنید و سعی کنید او را درک کنید.

۱۹. کوچکترین ستمی به او نکنید و هرگز او را به تمسخر نگیرید.

۲۰. هرگز سعی نکنید به خاطر خودی نشان دادن ، از اتمام بحث طفره بروید ، بلکه نشانه بلوغ شما فروبردن

خشم است. ۲۱. هرگز او را با گفتار و رفتار تحقیر نکنید ، از چاپلوسی نیز شدیداً پرهیز کنید. آن چه هست همان را با قدر شناسی بگویید.

۲۲. از لج بازی و ناسزا گویی و اتهام زدن شدیداً پرهیز کنید.

۲۳. او را فریب ندهید ، و به او دروغ نگوئید ، این را فراموش نکنید که ما چیزی به عنوان دروغ مصلحتی نداریم.

۲۴. هرگز نسبت به او بغض و کینه و حسادت نداشته باشید که این نشانه بدبختی شماست و عاملی برای تخریب زندگی خو شما.

و در آخر همسر شما زمانی که شریک جنسی شماست ، خیلی ناچیز تر از زمانی است که دوست شماست ، همسر شماست و امانت دار شما ، پس فراموش نکنید به او به عنوان یک انسان نگاه کنید و به عنوان مکمل و لباس ! لباسی که برای پوشاندن بدی ها است .

بهترین زندگی زمانی است که طرفین به هم در رسیدن به اهداف الهی همکاری کنند ، و این مهمترین وظیفه انسان ها در طول زندگی است ؛ و این مهم ترین وظیفه اجتماعی ! هرگز نگذارید عرف ساختگی مردم که خارج از حدود الهی است ، حرف و حدیث مردم شما را از اهداف و چهارچوب های الهی دور کند.

هرگز اجازه ندهید ، همسر شما از چهارچوب های الهی فراتر رود ، و اینجاست که باید با او قاطع باشید. هرگز به خاطر همسر خود از حدود الهی تجاوز نکنید ؛ که نشانه بدبختی است.

شما باید امر به معروف را از خانواده خود شروع کنید ، و هنگام ازدواج با کسی ازدواج کنید که این معیار ها در او وجود داشته باشد ، دقت کنید تمام موارد ذکر شده امری دو طرفه است ؛ و هنگامی نتیجه مثبت می دهد که طرفین آن را تا حدودی انجام دهند.و به عنوان سخن پایانی ، همیشه خدا را ناظر اعمال خود بدانید و از روزی که شاهد همان قاضی است ، بترسید که مبادا ظلمی نسبت به کسی روا دارید.

پودمان آداب معاشرت و آئین همسر داری

آئین همسر داری

اخلاق خوش همسر و شکایت و دردل بی فایده

* اخلاق خوش همسر : از جمله وظایفی که برای مردان نسبت به خانمها تأمین شده است، داشتن اخلاق خوش است. اخلاق خوش ریشه در بسیاری از خوبیها و رفتار پسندیده و اعمال نیک دارد.

خوش اخلاقی هم در جامعه و هم در محیط خانه و کار بسیار ارزشمند می باشد. خوش اخلاقی روشهای مختلفی دارد. مثلاً اگر کسی می خواهد در همه جا اخلاق خوب از خود نشان دهد، باید سعی کند که صفات پسندیده را تمرین کند، مثل ایمان.

پیامبر (صلی الله علیه و آله) می فرمایند: هر کس ایمانش کاملتر می شود، به همان اندازه باید خوش اخلاق تر شود.

• مظاهر خوش اخلاقی :

۱. نرم خویی

۲. نرم زبانی

• امام صادق (علیه السلام) می فرمایند : نیکوکاری و حسن خلق ، خانه ها را آباد و عمرها را زیاد می کند.

• رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) می فرمایند : کاملترین مردم از جهت ایمان، خوش اخلاق ترین آنها می باشد، بهترین شما کسی است که به خانواده اش نیکی کند.

• امام صادق (علیه السلام) می فرمایند : شخص بد اخلاق خودش را در عذاب قرار می دهد.

• پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) می فرمایند : عیشی بهتر از خوق اخلاقی نیست.

• درد دل بی فایده : بعضی اوقات انسان در بیرون از خانواده از چیزی ناراحت می شود، حال نباید آن ناراحتی را به درون خانواده بیاورد، این کار درست نسبت بلکه باید سعی می کنیم ناراحتی بیرون از منزل را به درون خانه انتقال ندهیم، چرا که این کار بر روی بچه ها و همسر تأثیر منفی بر جای می گذارد.

• امام علی (علیه السلام) می فرمایند : وقتی کاری بر مسلمان دشوار شد، شکایت خود را نزد مردم نبرد بلکه نزد خداوند که کلید همه مشکلات در دست اوست، ببرد)

• پیامبر (صلی الله علیه و آله) می فرمایند : هر کس مصیبتی را که در مال یا بدنش کتمان کند و نزد مردم شکایت نکند بر خدا لازم است گناهانش را بیامرزد.

اخلاق در خانواده

آثار حفظ عفت :

از جمله آثار عفت : پاکدامنی – جلب اعتماد همسر – تحکیم پیوند خانوادگی است. در خانواده اگر مرد عفت داشته باشد، عفت او در همسر و فرزندانش هم تأثیر می گذارد و آنها را از فساد دور خواهد کرد.

حفظ عفت باعث می شود ، انسان جلو خیلی از خواسته های نفسانی خویش را بگیرد و از آلودگیهای شهوانی دور بماند.

• امام علی (علیه السلام) می فرمایند : به واسطه عفت با خواسته های نفسانی مخالفت ورزید.

• امام صادق (علیه السلام) می فرمایند : اگر می خواهید عفت همسرتان حفظ شود و مورد تعرض دیگران قرار نگیرد، شما هم عفت خود را حفظ کنید.

• امام صادق (علیه السلام) می فرمایند : از زنان مردم چشم بپوشید تا همسرانتان عقیف بمانند.

• جلب اعتماد همسر: اگر مرد عفیف باشد، همسر وی او را به عنوان یک انسان بزرگوار، پاکدامن، با شخصیت و ارزشمند می پندارند و به وی اعتماد می کند.

• امام علی (علیه السلام) می فرمایند : عفت انسان را حفظ می کند و او را از پستیها ننگه می دارد.

• تحکیم پیوند خانوادگی : هر چه قدر خانواده نسبت به عفت بی توجه باشد همان اندازه نظام زندگی متزلزل خواهد شد.

• امام علی (علیه السلام) می فرمایند : ثمره پاکدامنی، خویشتن داری است

• امام علی (علیه السلام): هر کس آنچه را نمی یابد، بخواهد به زینت عفت آراسته نخواهد شد.

ارتباط انسانی

سیر تحولات ارتباط انسانی

• تاریخ تکامل بشر در دو عصر اتفاق افتاده است :

* عصر شفاهی :

به زمانی گفته می شود که بشر هنوز به ارتباط و فن آوری جدید و اطلاعات و کتابت خیلی دسترس نداشتند است.

عموم انسانها، پیام خود را از طریق حرکات دست و کشیدن عکس به دیگران منتقل می کردند. حال اگر بخواهیم آن را از نظر زمانی، حساب کنیم تا سال ۸۳۲ شمسی و معادل سال ۱۴۵۳ میلادی، این عصر را عصر شفاهی می گویند.

عصر کتابت : در این عصر بشر به خط و آموختن از طریق نوشتن دسترسی پیدا کرده است پس از سال ۱۴۵۳ میلادی را عصر کتابت می گویند.

نکته ای را که دانشمندان در تاریخ بدان توجه داشته اند، اختراع کاغذ و پیامدهای آن و تحولی که در اثر اختراع کاغذ و چاپ بوجود آمده است، سیر بشر را به سوی اختراعات جدید، سرعت بخشیده است.

*کهکشان گوتنبرگ و مارکنی :

در این دو تعبیر عالم به دو کهکشان تعبیر شده است. در کهکشان گوتنبرگ، بشر به هنرهایی مثل چاپ و نوشتن ، تصاویر دست پیدا کرد. در کهکشان مارکنی، تحولات بسیار چشمگیر و عجیب تر است، مارکنی می گوید : ورود بشر به عرصه رادیو و استفاده از امواج و شیوه های جدید ارتباطی که در گذشته سابقه نداشته است، می باشد.

• گونه های دیگر ارتباط عبارتند از :

۱. ارتباط با حیوان

۲. ارتباط با ماشین

آئین همسر داری

بهانه جویی مرد، دلجویی از مرد

• ایراد و بهانه جویی مرد: به طور کل دیده شده است، بعضی از مردها چه در خانه و چه در منزل کارشان ایراد گرفتن است و همواره به کارهای مردم اشکال می گیرند، حال می خواهد کوچک و بی اهمیت باشد. این گونه افراد ممکن است خود دارای ایرادهایی باشند که به آنها توجهی نمی کنند.

این افراد نه تنها مشکلی را برطرف نمی کنند، بلکه با گرفتن ایراد و بهانه زندگی را سخت می کنند، این افراد بیشتر اهل حرف هستند تا اهل عمل باشند.

حال اگر مردم در خانه از هر کاری ایراد بگیرد مثل رفتار خانم در خانه - تمیزی منزل - نحوه غذا پختن و ... این گونه رفتار باعث دلسردی خانم می شود و انگیزه زندگی خوب و شیرین را از او می گیرد.

• امام علی (علیه السلام) می فرمایند : از جمله شریفترین شخص کریم این است که از آنچه که می داند و می فهمد (از رفتار نامناسب دیگران تغافل نماید)

• دلجویی از همسر : یکی از وظایف مرد این است که حالات همسر خود را در نظر بگیرد، به خصوص وقتی حادثه تلخی بر وی عارض شده است، باید محبت خود را نسبت به وی افزایش دهد، برای اینکه این محبت تسکین و تسلاهی باشد بر ناراحتی او.

امام صادق (علیه السلام) می فرمایند : حق زن بر مرد این است که بدانی خداوند بزرگ او را مایه آرامش و انس تو قرار داده و این نعمتی است از جانب خداوند، پس باید او را بزرگ داری و با نرمی با او رفتار کنی.

اخلاق در خانواده

درک همسر و نقش آن

درک همسر : زن و شوهر با توجه به اینکه زندگی مشترکی را با هم شروع کرده اند، باید به خواسته های هم توجه کنند پس بنابراین باید حق و حقوق یکدیگر را ادا نمایند و به شخصیت اجتماعی همدیگر احترام بگذارند.

• نقش درک همسر:

درک همسر آثار زیادی دارد :

۱. کمک و تعاون

۲. رفع اختلاف

۳. رفتار محترمانه

۴. حفظ شخصیت

۵. هم دلی و هم دردی

حال اگر به همسر بی وجهی نشان داده شود :

۱. دل سردی

۲. ملالت

۳. روح یأس و ناامیدی را بدنبال دارد

• پیامبر (صلی الله علیه و آله) می فرمایند : بودن مرد در میان خانواده اش در پیشگاه خداوند از اعتکاف در مسجد من (مسجد النبی) محبوب تر است.

مهم ترین مسئله توجه به نیاز خود است، حال اگر مردی به نیازهای خود توجه کند و آن را بشناسد ، بالطبع متوجه نیازها هم در همسرش می شود، ولی اگر به نیازهای خود توجه نکند به نیازهای همسرش هم توجهی نمی کند.

• امام علی (علیه السلام) می فرمایند : آنکس که خود را نمی شناسد، چگونه دیگران را بشناسد.

• موانع درک همسر:

۱ - روحیه خود برتر بینی : در افراد ممکن است عاملی یا ویژگی خاصی وجود داشته باشد که به واسطه آن خود را نسبت به دیگران برتر بدانند ، مثل زیبایی.

* امام علی (علیه السلام) می فرمایند : خود بزرگ بینی در سرپرستی و ولایت، خواری در انزواست.

* امام علی (علیه السلام) می فرمایند : خود بزرگ بینی مرد، او را کوچک می کند.

۲ - بی توجهی به نقش همسر: همه افراد در زندگی نیاز به توجه دارند، زن در منزل زحمت می کشد، خانه را مرتب می کند ، به بچه ها می رسد و غذا تهیه می کند، حال از همسرش توقع دارد که هنگام ورود به منزل به

کارهایی که کرده، توجه کند و از او تشکر کند حال اگر مرد توجهی به دور و بر خود نداشته باشد، باعث ناراحتی و دلسری زن می شود و انگیزه او را برای ادامه زندگی از بین می برد.

* خداوند در قرآن کریم می فرماید: اگر شکر گزاری کنید، بر شما خواهیم افزود و اگر ناسپاسی کنید، مجازاتم شدید خواهد شد.

تهیه کننده:

محمد رامندی

مدیریت شعب استان خراسان رضوی